GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nro. 50. 27. Marca 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytania.

Miasto Londyn podało także d. 28. Lutego Izbie Niższey prośbę przeciwko zawieszeniu aktu Habeas Corpus. Ministrowie odpowiedzieli na tę i podobne prośby, iż niższe klassy mieszkańców tak zaniedbały winnego dla Rządu i Władz mieyscowych szacunku, że przez nadzwyczayne środki wypada zjednać większe uszanowanie dla Praw i Urzędników kraiowych. Przeczytano potem trzeci raz bil względem zawieszenia wspomnionego aktu, i Ministrowie mieli większość 265 kresek przeciwko 103. — P. Ponsonby wniosł, ażeby bil ten ustał d. 20. Maia r. b., nie zaś 1. Lipca; lecz wniosek ten większością 230 kresek przeciwko 97 odrzucono. P. Romilly żądał potem, aby uchwalono, iż tylko rozkaz podpisany przez 6 Członków gabinetowych, daie prawo do osadzenia podeyrzaney osoby w więzi niu, nie zaś prosty rozkaz iakiego Magistratu. Przyięto takowy wniosek. Posłano potem bil do Izby Wyższey, ażeby przyięty wniosek Pana Romilly zatwierdziła.

Na sessyi Izby Wyższey dnia 3. Marca wniesiono, ażeby dodatek uchwalony w Izbie Niższey zatwierdzono. Lord Holland spytał się Lorda Kanclerza, czyli uwięziony będzie miał prawo lub wolność podania prośby do Parlamentu albo do Króla? Odpowiedział na to Lord Kanclerz w potwierdzaiącym sposobie. Zapytał się znowu Lord Holland: czyli uwięziony może mieć pióro, atrament i papier? Odpowiedział Lord Kanclerz, iż tego się z pierwszego iego oświadczenia domyśleć można. Rzekł nareszcie Lord Holland: „To tylko iest dobre w tym bilu, iż Irlandyę od skutków iego wyłączono. Ucieszy to Irlandczyków.“ Lord Lauderdale nie mógł poiąć, iak rozumny człowiek może przypisywać plan obalenia Konstytucyi kraiowey 26 biednym nikczemnym ludziom, takim, iakich niedawno w Glasgowie uwięziono? Przyięto dodatek, i bił zatwierdzono.

Na sessyi Izby Niższey tegoż dnia przeczytano drugi raz bil względem buntowniczych zgromadzeń. Obeymuie on następuiące prawidła: „Żądanie powszechnego zgromadzenia Ludu, powinno bydź podpisane przez 7 właścicieli domów, i na kilka dni wprzódy powinno bydź ogłoszone w publicznych pismach. Urzędnicy mogą brać do więzienia każdego, kto na zgromadzeniach Ludu buntownicze wnioski podaie. Zgromadzenia Ludu, nie zwołane przez 7 właścicieli domów, albo Sędziów i Urzędników, są przeciwne prawu, ieżeli się z więcey, iak 500 osób składaią. Zgromadzenia Ludu nie mogą bydź odraczane. Towarzystwo Spenceańskie ogłasza się za przeciwne prawu.“

P. Francis Burdett prosił o przyięcie przyniesionych przez niego prośb przeciwko zgwałceniu Konstytucyi. (Przywiózł on blisko 600 takich prośb na drabiniastym wozie; kazał ie znieść na ziemię, i wysoko pomiędzy ławkami Członków rozrzucić.) Kilku Członków spostrzegło między niemi drukowane prośby, inni poznali, iż podpisy były iedną ręką. Mowca Izby oświadczył życzenie, aby P. Burdett uczynił między niemi wybor, i podał te, które przyiętemi bydź mogą, radząc mu, aby ie d. 4. Marca przełożył. Zezwolił na to P. Burdett.

Potwierdził już Xiążę Rejent bil względem zawieszenia Aktu Habeas Corpus.

Wypuszczono na wolność 3ch buntowników, którzy dnia 2. Grudnia na polu Spaafield dokazywali, to iest: Gambla, Gunnella i Carpentera. Dali rękoymię, iż się stawić będą, gdy potrzeba wypadnie. Sprawy innych osadzonych w Towerze, odłożono po Wielkiey Nocy.

Blisko 3000 ludzi, żyiących z kopania węgli ziemnych, zbuntowało się d. 28. Lutego w Paulton. Żądali większey płacy i nie chcieli robić. Nazaiutrz sprowadzono konną milicyę z Sommersetshire, która otoczyła buntowników. Na zapytanie: Czego chcą? odpowiedzieli: Powiększenia płacy. Przeczytano ustawę o buntach. Krzyczeli buntownicy: Chleb, albo krew! Niech żyie Hunt! Wkrótce atoli odmieniła się scena. Poymano 4ch buntowników; reszta się roze-

szła. W Irlandyi powstały także w kilku miejscach rozruchy, z powodu drogiey żywności, i składy kartofli zrabowano.

Liczba niedostatek cierpiących i ubogich pomnaża się w nader niespokoiącym stopniu; równie też tak zmnieyszaią się publiczne dochody; okazuie się to wyraźnie z podanych Parlamentowi wykazów; bardzo wielu taią ile możności stan swoiego maiątku, aby iak naymniey płacić podatku; wiele ludzi zarzuciło nawet skrzypce i przestało psy trzymać, aby nie składać za nie opłaty.

List prywatny z wyspy S. Heleny, pisany ku końcowi roku zeszłego (a zawarty w gazetach Londyńskich) to między innemi zawiera: „Bonaparte iest teraz całkiem ponury i przykry, i nie chce nic ani wiedzieć ani słyszeć o Anglikach. Przez dni 14 nie wychodził za drzwi domu swoiego, a przez dwa miesiące nie ieździł na koniu, lubo ma do zarządzenia swoiego 10 koni z Przylądka dobrey nadziei, które, iako pochodzące z gniazda tamecznego, nie są wcale paradnemi, i z których każdy w Anglii nie kosztowałby nawet 10 funt. szter. (100 ZR.). Jest u nas teraz teatr Amatorow, do którego otworzenia przyczynili się podobnoś wiele wygnani tu z Bonapartem Francuzi, skarzący się na to, że wyspa S. Heleny iest stolicą bogini nudow. Dnia 8. Grudnia otworzono ten teatr i grano dwie sztuki Angielskie pod tytułem John Bull i Wiatr się zrywa. Towarzystwo Amatorow pragnęło obecności Bonapartego i posłało mu tym końcem afisz na białym atłasie drukowany; nie przyiął iednakże tego zaproszenia. Ceny w tym teatrze są takie: każde mieysce w loży 7 1/2 szylinga (3 ZR. 45 Kr.); parter 4 szylingi (3 ZR.); galerya 1 1/2 szylinga (45 Kr.). — Posłano Rządowi Angielskiemu spis zapieczętowanych papierow La Casesa; znayduie się między niemi dziennik, który utrzymywał La Cases od czasu wyiazdu Bonapartego z Paryża aż do wieczora, w którym się na tey wyspie rozstać musiał z Bonapartem. Dziennik ten ma bydź bardzo interessuiący, i ciekawi iesteśmy, co na to powie Ministerium Angielskie! Jak się ma rzecz z owemi 600 funtami (NB. Francuzkiemi funtami, a więc frankami), które Bonaparte dał był Hrabiemu La Casemu, a potem podczas odiazdu iego odebrać kazał — dotychczas ieszcze nie wiadomo. Polak Piątkowski, którego na fregacie Orontes do Anglii odesłano, prosił o pozwolenie udania się do Ameryki, lecz mu to odmówiono."

Francya.

Z Paryża piszą pod d. 27. Lutego co następuie: „Rozpowiadaią tu sobie powszechnie następuiącą anekdotę o Xięciu Orleans. Żyie tu pewien Peyre, autor kilkunastu dzieł dramatycznych, z których się kilka, iak n. p. Szkoła oycow (l'Ecole des Peres) na teatrze Francuzkim utrzymało. Mąż ten, niegdyś nauczyciel Xięcia Orleans, maiąc kilka tysięcy franków dochodu rocznego, mieszka na piątem piętrze, żyie samotnie, odrzuca wszelkie urzędy, a nie pochlebiaiąc nikomu, iak drugi Dyogenes nie żąda nic więcey, tylko tyle, aby mu na iego poddaszu o mało co większem, iak beczka moralnego naddziada iego, nie przeszkadzano. Za pierwszem przybyciem swoiem do Paryża przypomniał sobie Xiążę Orleans tego dziwaka, i kazał mu ofiarować urząd taynego Sekretarza (Secretaire des commandemens). Peyre wymówił się od tego. Ledwie co Xiążę znowu do Paryża przybył, rozkazał sobie pomieszkanie byłego nauczyciela swoiego opisać, udał się do niego sam ieden i pieszo, wyszedł na 5te piętro, i niespodzianie odwiedził tego Anachoreta. Ponieważ osoby znakomite ani kroku uczynić nie mogą, żeby im iakowychsić planów nie przypisywano, przeto uważali w tym kroku przyiaciele Xiążęcia Orleans dobroć serca, nieprzyiaciele zaś iego, usiłowanie zjednania sobie przychylności u Ludu."

„Ciągle twierdzą, że Jenerał Maison powstanie w Izbie Parów żywo przeciw z rządowi Xięcia Feltryyskiego, Ministra woyny. Zapewniaią prócz tego, że lista cywilna Króla i Rodziny iego w zeszłym roku summę 59 milionów franków wynosiła, a to z policzeniem owych 12 milionów, które intratę osobnych dóbr (Domaines extraordinaires, dawnieyszey osobisty własności Bonapartego) stanowią."

Zjednoczone Niderlandy

Według listow z Bruxelii wezwał Sędzia naywyższego Trybunału Biskupa Gandawskiego, aby stanął przed Sądem dla dania odpowiedzi na pewne, zadać się mu maiące pytania. Wyznaczono temu Biskupowi termin 4go Marca, ale nie stanął, składaiąc się tem: że nie ma sz właściwey przyczyny do skargi na niego, i że z Dyecezyi swoiey tylko w nader ważnych przypadkach oddalić się może. Zapewniaią, że zapadł na niego wyrok zaoczny.

Tenże Biskup wydał list pasterski względem zachowania postu; wyraża w nim, iż tak

długa teraźnieysza niepogoda, zmiana pór roku, i t. d. pochodzi z grzechów ludzkich. — „Tańcuiemy (mówi) nad brzegiem przepaści, tak iak ludzie przed potopem, który i h wszystkich pochłonął. Mimo 25cioletniey nędzy i rozmaitych klęsk rewolucyjnych, staliśmy się zamiast lepszem, ieszcze gorszemi.“ Dla ułagodzenia gniewu Boskiego i zmazania grzechów, radzi, ażeby dawano iałmużnę ubogim; ale nie taką, iaka się zwyczaynie daie ze zbytku, lecz uymuiąc sobie samemu chleba, dlą podzielenia się z biednym bliźnim.

N i e m c y.

Proiekt Konstytucyi Królestwa Wirtembers kiego zawiera 337 artykułów. Rzecz głównieyszych oddziałów tycze się: Królestwa i podziału iego; Króla; praw Korony, sukcessyi Tronu, Rejencyi, Urzędników Kraiu; praw służących Mieszkańcom; Kościoła; Władzy wykonawczey; stosunków zewnętrznych; prawodawstwa; Sprawiedliwości; Policyi; Oświecenia publicznego; Woyska; Skarbu; Stanów; sposobów zachowania Konstytucyi.

Ustawy o wolności druku, o szlachectwie, o dobrach kościelnych, i o Akademii Tubingskiey, składaią cztery dodatki do Konstytucyi, której zasady kardynalne są następuiące:

„Jedność i nierozdzielność Kraiów, składaiących Królestwo. — Król zatwierdza prawa, ogłasza ie, i każe przywodzić do skutku; iest Naczelnikiem Sprawiedliwości, Władzy wykonawczey i siły zbroyney, tak podczas woyny, iako też w czasie pokoiu. Osoba iego nietykalna; może wyznawać którąkolwiek z Religii Chrześciańskich. Wykonanie przysięgi Królowi wtenczas dopiero nastąpi, gdy ten uroczyście przyrzecze zachować Konstytucyę kraiową. — Król przychodzi do pełnoletności, gdy ma lat 18. Rada tayna złożona z 6ciu Ministrów, stanowi powszechną Władzę administracyyną Królestwa. Zapewnia się wolność wyznań, i równość praw dla 3ch wyznań Chrześciańskich. O Żydach nic ieszcze nie postanowiono. Wolno iest brać nauki w zagranicznych instytutach; ci iednak, którzy chcą posiadać iaki urząd, powinni uczyć się przez rok w Akademii kraiowey. Nie będą wydawane przywileie, lecz tylko patenta na lat 10 za wynalazek. Wynoszący się z Kraiu są wolni od opłaty. Własność Gmin nienaruszona. Bez zezwolenia Stanów, nie można stanowić nowego prawa, tyczącego się Konstytucyi, wolności osób i własności. Sądownictwo w 3ch Instancyach iest niepodległe. Król ma prawo przebaczyć i złagodzić karę. Znosi się zabor maiątków na Skarb. Dobra prywatne Króla i Rodziny iego ulegaią opłacie podatków i wszystkich ciężarów. Ułożona będzie lista cywilna dla Króla i Rodziny iego, oraz Dworu. Ilość iey ustanowi się na cały czas panowania każdego Króla. Stany uchwalaią corocznie podatki. Należą do składu Stanów: 1) Dawnieysza Szlachta udzielna i kraiowa; 2) Kościoły protestanckie i katolickie; 3) Instytuta nauczycielskie kraiowe; 4) Miasta Sztutgard, Tubinga, Ludwigsburg, Ellwangen, Ulm, Heilbronn i Rentlingen; 5) wszystkie okręgi Wóytostw. Posiedzenia Stanów odbywaią się publicznie. Zwołane przez Króla, co rok się zgromadzaią. Dzielą się na dwie Izby; pierwszą składaią Deputowani wybrani od Narodu, których przynaymniey połowa ma posiadać po 8000 złotych Niemieckich maiątku bez długów; druga zaś składa się z oyców rodziny dawnieyszych Xiążąt i Hrabiów Rzeszy, 13 Członków stanu rycerskiego, Członków obudwóch tych klass szlacheckich, którzy lubo nie są oycami rodziny, posiadaią w Kraiu dobra czyniące 5000 złotych rocznego dochodu, 6 Prałatów Protestanckich, Biskupów i 2ch Xięży Katolickich, oraz 4ch Uczonych z Akademii kraiowych. Wybór Reprezentantów do pierwszey Izby, odbywa się w Miastach i Wóytostwach na zgromadzeniach obieraiących. Z 200 mieszczan ieden wybrany, ma prawo głosowania na wspomnionych zgromadzeniach; aby nim bydź, dosyć iest mieć przynaymniey 25 lat. Ministrowie mogą bywać na publicznych, lub taynych sessyach obudwóch Izb. Pierwsza Izba odmienia się co 6 lat, chyba że ią Król rozpuści; w każdym razie, wychodzący Członkowie mogą bydź na nowo obranymi. Oddzielna kassa pod zarządem Stanów, opędzać będzie wydatki ich zgromadzenia. Ustanowiony będzie Sąd na Urzędników kraiowych i Członków Stanów, którzyby przeciwko Konstytucyi działali; 337my i ostatni artykuł proiektu Konstytucyi iest taki: „Stosunki konstytucyyne Królestwa Wirtemberskiego ze Związkiem Niemieckim, zależą od powszechnych rozrządzeń Seymu względem stosunków iego z różnemi Kraiami związkowemi.“

Cały proiekt Konstytucyi obeymuie 17 stronnic in quarto drobnym drukiem. Przyłączony do niego Statut Szlachecki, tycze się stosunków udzielnych dawniey Xiążąt i Hrabiów Rzeszy, którym rozmaite prerogatywy zapewniono.

Zgromadzenie Stanów składa się z Prezesa, tymczasowego Wice-Prezesa, udzielney

Szlachty, którey iest 31, tudzież 6 Reprezentów Miast i 64 z okręgów Gmin.

Prusy.

Z Dyseldorfu donoszą pisma publiczne pod d. 1. Marca co następuie:

„Rejencya tuteysza odebrała z Berlina wyrok względem dotacyi Hrabiego Mosburga tey osnowy: „„Ze Agar, Hrabia Mosburg, były Minister Przychodów Joachima „Murata, niegdyś W. Xięcia Bergskiego i „szwagra byłego Cesarza Napoleona Bonapartego, nie ma żadnego gruntownego prawa do posiadania dobr Morsbrochu, teraz „inkamerowanych, ponieważ one należą do tych „dotacyi Napoleońskich, które przez tayne artykuły pokoiu Paryzkiego zniszczone zostały, a to w skutku postanowienia pięciu Mocarstw zaszłego w owym czasie, kiedy systema Państw Europeyskich „znowu na podstawach prawości (legitimite) ugruntowały. — Jednakże dobra te „maią mu bydź na nowo darowane za „to, że się iako Minister przykładnie „sprawował.““

Królestwo Polskie.

Dnia 19. b. m. iako w dniu imieniu Namiestnika Królewskiego, Jego Cesarzewiczowska M' ść W. Xiążę Konstanty, przybywszy do Niego na czele Jenerałów i Officerów woysk obu Narodów, raczył Mu wyrazić powinszowanie swoie, które podobnież składali Namiestnikowi Królewskiemu Urzędnicy kraiowi. — Dnia tegoż Senat dał z tego powodu wielki obiad dla Namiestnika, na którym znaydowali się Senatorowie, Ministrowie, Radcy Stanu, Jenerałowie obu Narodów, tudzież inni wyżsi Urzędnicy. JW. Wybicki, Senator Woiewoda, iako Gospodarz wniósł naprzód zdrowie: Nayiaśnieyszego Pana! potem: Nayiaśnieyszey Rodziny! daley W. Xięcia Konstantego naczelnego Wodza Woysk Polskich, a wnosząc potem zdrowie namiestnika, wyrzekł: „Senat obchodzi dziś wielkie święto narodowe, święto Namiestnika Królewskiego. Oby go nam na tem dostoieństwie Namiestniczem iak naydłużey zachować raczyła dobroć i zaufanie Nayiaśnieyszego Króla, Pana naszego Miłościwego! Niech żyie Namiestnik Krolewski!“ N koniec wniesiony był toast JW. Senatora Nowosilzoffa, iako nadzwyczaynego Kommissarza Nayiaśnieyszego Króla Pana naszego Miłościwego. (*Z gazety Warszawskiey.*)

Rossya.

Dziennik Petersburski Syn Oyczyzny umieścił następuiącą wiadomość o stanie miasta Moskwy:

Około końca Sierpnia r. z. było w Moskwie: mieszkańców stanu duchownego 3544; szlachty 8,976; woyskowych 23,109; kupców 8,805; mieszczan 18,171; ludzi dworskich 34,065; cudzoziemców 1,465; wszelkich innych stanów 68,580; ogółem 166,515 dusz; w liczbie tey, mężczyzn 121,867; niewiast 44,648. — W roku 1816, do końca Sierpnia, narodziło się dzieci: płci mezkiey 1395; żeńskiey 1356. — Umarło: wieku doyrzałego: mężczyzn 669; niewiast 655; w wieku młodocianym, mężczyzn 1125; niewiast 1035.

W tychże 8miu miesiącach weszło do miasta żywności wozów: pszenicy, 220; krup, 4,275; owsa, 9,787; żyta, 510; mięsiwa różnego, 2,418; siana, 13,727; drew i drzewa, 65,786; innych produktów, 26,319 wozów. Statków wodnych przybyło: ze zbożem 169; z żelazem, 14; z drzewem, 74; z alabastrem, 43; z drwami, 26; z solą, 12; z miedzią, 1; z cegłą i kamieniem, 263. — Przypędzono bydła wielkiego, 28,408; drobnego, 19,370.

Miasto dzieli się na 20 części. Bruku w mieście: skarbowego 7,139, mieyskiego 19,426, obywatelskiego, 572,389 1/2 sążni kwadratowych. Gmachów i budowli: Kościołów 288: Klasztorów 21; cmentarzów z mogiłami 14; kaplic 30; domów murowanych 2,468, drewnianych 6680; po wyyściu nieprzyiaciela naprawiono domow murowanych, 1792; w roku 1815 i pierwszych 8miu miesiącach roku 1816 postawiono domów nowych: murowanych 158; drewnianych 2566. — Koszar woyskowych 9. Mostów 100. Zakładów miłosiernych 52. Rękodzielni i fabryk 378. Sklepów kupieckich: murowanych, 6137; drewnianych 644. Aptek skarbowych 7; prywatnych 19. Drukarni skarbowych 5, prywatnych 3. Pensyi edukacyynych 16. Teatr 1. Klubów 2. Domów zgromadzeń szlacheckich i kupieckich 2. Domow zaiezdnych 42. Traktyerów 163. Kawiarni 7. Winiarni 168. Domów przedaiących lekkie piwo 85. Szynków 123. Stołów kuchmistrzowskich 13. Chlebnic 122. Pirożników 109. Charczewień (domy, w ktorych dla pospólstwa sporządzaią i przedaią iedzenie) 109. Blinarni (gdzie pieką i przedaią bliny podpłomyki) 44. Domów zaiezdnych dla stawania podwód, z bydłem etc. 595. Kuźni 525. Łazień publicznych 29, domowych 578. Latarni na ulicach 3341. Kramek iatkowych 360. Rzeźnic 19.

Podług doniesień z Syberyi, zima w tym roku bardzo tam iest łagodna.